

Kinga Kuczyńska

CARPATHIAN PROJECT JAKO PRZYKŁAD PROJEKTU MIĘDZYNARODOWEGO EUROPEJSKIEGO PROGRAMU SĄSIEDZTWA INTERREG III B CADSES

Abstrakt. W artykule omówiono cele, zakres przestrzenny i merytoryczny projektu oraz przedstawiono oczekiwane rezultaty.

Słowa kluczowe: współpraca międzynarodowa, Karpacki region rozwoju, rozwój zrównoważony, ochrona dziedzictwa naturalnego i kulturowego

*Carpathian Project*⁴⁴ (Projekt karpacki) oparty jest na istniejącej strukturze Carpathian Convention⁴⁵, jako połączenie procesu konwencji z konkluzjami wynikającymi z projektu Vision PlaNet, realizowanego w ramach programu INTERREG II C. Formalnie projekt zainicjowany został we wrześniu 2005 r. przez UNEP Vienna – Interim Secretariat of the Carpathian Convention i RTI Polska w porozumieniu z sygnatariuszami Konwencji karpackiej i konsorcjum partnerów zagranicznych z 10 krajów.

Liderem całego projektu jest UNEP Vienna – Interim Secretariat of the Carpathian Convention. W projekcie uczestniczy też 18 instytucji i organizacji z Austrii, Czech, Grecji, Niemiec, Polski, Rumunii, Słowacji, Ukrainy, Węgier i Włoch.

Zasadniczym, długoterminowym celem projektu jest wzmocnienie ochrony i właściwe zarządzanie rozwojem regionu Karpat poprzez poprawę jego wewnętrznej spójności, zarówno wewnętrznej jak i ogólnoeuropejskiej, a także zabezpieczenie dziedzictwa naturalnego i kulturowego regionu Karpat dla potrzeb przyszłych pokoleń. Doświadczenia z regionu Alp pokazują, że regiony górskie mogą zaoferować znaczny potencjał rozwojowy, zachowując cenne wartości bogactwa naturalnego i kulturowego oraz ich właściwą ochronę. Projekt ma za zadanie przeanalizowanie i uzyskanie porównywalności różnorodnych danych i informacji dotyczących regionu Karpat, strategii rozwoju i instrumentów polityk regionalnych, a następnie wprowadzenie i przetestowanie tzw. działań pilotażowych w stałej współpracy z lokalnymi i regionalnymi władzami samorządowymi.

⁴⁴ Pełny tytuł projektu: *Protection and sustainable development of the Carpathians in a transnational framework* (Ochrona i zrównoważony rozwój regionu Karpat w kontekście międzynarodowym); współfinansowany przez EU Community Initiative INTERREG IIIB CADSES Neighbourhood Programme, realizowany w priorytecie 1: Wspieranie rozwoju przestrzennego i działań podejmowanych dla osiągnięcia spójności społeczno-gospodarczej, działaniu 1.1: Wspieranie wspólnych strategii rozwoju przestrzennego.

⁴⁵ Informacje dotyczące Konwencji karpackiej dostępne są na stronie internetowej: <http://www.carpathianconvention.org>

Ryc. 1. Karpaccy region rozwoju określony dla potrzeb projektu *Carpathian Project*
 Źródło: materiały wstępne *Carpathian Project*

Dla potrzeb realizacji projektu określono tzw. Karpaccy region rozwoju, obejmujący swym szerokim zasięgiem przestrzennym części 8 krajów: Austrii, Czech, Polski, Rumunii, Serbii, Słowacji, Ukrainy i Węgier (ryc. 1). Obejmuje on nie tylko region górski Karpat w rozumieniu fizyczno-geograficznym, ale także obszary leżące w jego bliższym i dalszym sąsiedztwie, których rozwój może mieć istotny wpływ na funkcjonowanie i kształtowanie systemu przyrodniczo-kulturowego regionu Karpat. Jednocześnie należy zauważyć, że Karpaccy region rozwoju wyznaczony został pod koniec 2006 r., przed wstąpieniem Rumunii do Unii Europejskiej. Jego podział został oparty na jednostkach po działu terytorialnego UE – NUTS 2 oraz ich odpowiednikach w krajach leżących w 2006 r. poza UE (tj. Rumunia, Serbia i Ukraina).

Pod względem merytorycznym prace projektu podzielone zostały na 6 pakietów roboczych, w których jest realizowanych od kilku do kilkunastu akcji (tab. 1).

Elementy działań w ramach *Carpathian Projekt*

Pakiet roboczy	Akcja
1. Platforma podstawowych danych	1.1. Zbiór i harmonizacja danych do Atlasu Karpat 1.2. Przygotowanie map i tekstu do Atlasu Karpat 1.3. Zbiór danych do Strategicznej oceny środowiskowej 1.4. Baza danych i wizualizacja danych środowiskowych 1.5. Strona internetowa z platformą geoportalu dla regionu Karpat 1.6. Dygitalizacja danych geoportalowych 1.7. Strona internetowa i geoportal jako informacja i narzędzie edukacyjne
2. Generalny proces strategiczny	2.1. Prognoza środowiskowa Karpat – w ramach Strategicznej oceny środowiskowej 2.2. Prognoza środowiskowa Karpat – ostateczna kompilacja, publikacja, wprowadzenie produktu 2.3. Dziedzictwo kulturowe dla przyszłego rozwoju 2.4. Analiza społeczno-ekonomiczna Karpackiego regionu rozwoju 2.5. Sieć powiązań transportowych 2.6. Gospodarowanie wodą, ochrona przed niebezpieczeństwami 2.7. Leśnictwo i przemysł drzewny 2.8. Sieć osadnicza 2.9. Dotychczasowe inicjatywy 2.10. Przegląd narodowych strategii rozwoju i planów zagospodarowania przestrzennego 2.11. Analizy strategiczne – wewnętrzne, zewnętrzne 2.12. Dokument strategiczny – Wizja rozwoju przestrzennego regionu Karpat
3. Polityki integracyjne, przewodniki i instrumenty wdrażania	3.1. Grupa robocza: bioróżnorodność i dziedzictwo naturalne 3.2. Grupa robocza: dziedzictwo kulturowe 3.3. Grupa robocza: zrównoważony rozwój terenów wiejskich, agrokultura, leśnictwo 3.4. Grupa robocza: zrównoważony transport, infrastruktura, przemysł i energia odnawialna 3.5. Grupa robocza: zrównoważony turystyka 3.6. Grupa robocza: rozwój przestrzenny 3.7. Platforma międzyrządowa
4. Edukacja i zorientowanie na przyszłość	4.1. Metodologia dla karpackiej topografii kulturowej, historycznej i społecznej 4.2. Karpacka topografia kulturowa, historyczna i społeczna – studium przypadku 4.3. Karpacka topografia kulturowa, historyczna i społeczna – monografia przypadku 4.4. Karpacka tożsamość – zastosowanie programu szkoleniowego 4.5. Lokalna 'Agenda 21' - metodologia i akcja pilotażowa 4.6. Społeczeństwo informacyjne - metodologia i akcja pilotażowa 4.7. Finansowanie zrównoważonego rozwoju – podręczniki i narzędzia edukacyjne 4.8. Finansowanie zrównoważonego rozwoju – szkolenia i świadomość 4.9. Finansowanie zrównoważonego rozwoju – seminaria międzynarodowe
5. Wymiana doświadczeń – SMEs ¹ na obszarach górskich	5.1. Koordynacja akcji pilotażowych dla SMEs na obszarach górskich 5.2. Narzędzia i metody rozwoju lokalnych marek 5.3. Strategia wsparcia SMEs na obszarach górskich – zastosowanie narzędzi 5.4. Rozwój SMEs – akcja pilotażowa dla nowo tworzonych przedsiębiorstw 5.5. Rozwój SMEs – akcja pilotażowa dla istniejących przedsiębiorstw 5.6. Rozwój SMEs – akcja pilotażowa dla wspólnot lokalnych 5.7. Infrastruktura turystyczna na obszarach marginalnych – metodologia i narzędzia 5.8. Infrastruktura turystyczna na obszarach marginalnych – akcja pilotażowa 5.9. Rozwijanie profesjonalnych umiejętności w turystyce – narzędzia i metody 5.10. Rozwijanie profesjonalnych umiejętności w turystyce – szkolenie szkoleniowców 5.11. Rozwijanie profesjonalnych umiejętności w turystyce – akcja pilotażowa faza 1 5.12. Rozwijanie profesjonalnych umiejętności w turystyce – akcja pilotażowa faza 2 5.13. Podręcznik dla władz lokalnych i podmiotów zajmujących się rozwojem

6. Koordynacja, zarządzanie i postępująca konsolidacja	6.1. Międzynarodowe zarządzanie projektem 6.2. Koordynacja i monitoring międzynarodowego postępu prac 6.3. Koordynacja i monitoring finansowy 6.4. Administracja i procedury finansowe 6.5. Przewodniczenie techniczne projektowi 6.6. Koordynacja i monitoring regionalnego postępu prac 6.7. Koordynacja działań między akcjami 6.8. Promocja i rozpowszechnianie 6.9. Monitorowanie platformy dla regionów, władz lokalnych i narodowych organizacji rządowych
--	---

¹⁾ Small and medium – sized enterprises (małe i średnie przedsiębiorstwa).

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Carpathian Project Application Form 4th Call, 2005*

Instytut Rozwoju Miast, jako jeden z partnerów projektu (PP13), jest odpowiedzialny za dwie akcje: 2.3. *Dziedzictwo kulturowe dla przyszłego rozwoju* oraz 2.8. *Sieć osadnicza*. Jednocześnie współuczestniczy w działaniach podejmowanych w ramach akcji: 2.4. *Analiza społeczno-ekonomiczna Karpackiego regionu rozwoju*, 2.5. *Sieć powiązań transportowych*, 2.9. *Dotychczasowe inicjatywy*, 2.10. *Przegląd narodowych strategii rozwoju i planów zagospodarowania przestrzennego* i 2.12. *Dokument strategiczny – Wizja rozwoju przestrzennego regionu Karpat*.

Prowadząc akcję *Dziedzictwo kulturowe dla przyszłego rozwoju*, Instytut ma za zadanie przeanalizować różnorodność Karpackiego regionu rozwoju pod kątem tożsamości kulturowej, biorąc pod uwagę zarówno cały region, jak i określone subregiony. Przeprowadzone badania pomogą rozwinąć unikatowe profile działalności społeczno-ekonomicznej, związane z regionalnymi wyrobami i tradycjami, promując w ten sposób dany subregion. Efektem analiz będzie studium kulturowe – niezbędny element wizji rozwoju przestrzennego regionu Karpat.

Drugą koordynowaną przez Instytut akcją jest *Sieć osadnicza*. Zasadniczym jej celem jest przeanalizowanie struktury osadniczej Karpackiego regionu rozwoju z uwzględnieniem jego różnorodności oraz opracowanie typologii miast i wsi. Typologia będzie opierała się na uwarunkowaniach społecznych, ekonomicznych, przyrodniczych, kulturowych i transportowych. Będzie ona podstawą dalszych badań i kształtowania zrównoważonych polityk rozwoju przestrzennego jednostek terytorialnych, a także tworzenia sieci współpracy miejskiej i wzajemnej wymiany doświadczeń.

Współpracując z partnerami zagranicznymi w ramach akcji 2.4., 2.5., 2.9. i 2.10., Instytut ma za zadanie dostarczać niezbędne do realizacji tych części projektu informacje, dotyczące polskiej części Karpackiego regionu rozwoju. Akcja 2.12. jest niejako syntezą drugiego pakietu roboczego i służyć ma stworzeniu dokumentu strategicznego, jakim jest *Wizja rozwoju przestrzennego regionu Karpat*. Dokument ten wskaże kierunki działań, jakie należy po-

dejmować, aby rozwinąć region pod względem funkcjonalno-przestrzennym z zachowaniem jego cennych walorów środowiskowych i kulturowych.

Formalne zakończenie *Carpathian Project* przewidywane jest na koniec sierpnia 2008 r. Podstawowym jego rezultatem będzie międzynarodowa, sprawnie funkcjonująca platforma międzyrządowa, obejmująca najbardziej istotne polityki unijne związane z rozwojem regionu Karpat. Realizacja projektu polegać będzie ponadto na wdrożeniu na wybranych obszarach interwencyjnych wspomnianych wcześniej tzw. działań pilotażowych, mających na celu zamianę strategii w praktykę, a tym samym pokazanie, jak ważne w tym procesie są instrumenty wdrażania. Projekt karpaccy poprzez stworzenie odpowiednich mechanizmów ma pokazać, że ochrona walorów przyrodniczo-kulturowych regionu górskiego wraz z jego zrównoważonym rozwojem funkcjonalno-przestrzennym mogą współdziałać, wzajemnie się uzupełniając, ukazując zarazem piękno regionu, jak i potencjał jego rozwoju.

CARPATHIAN PROJECT AS AN EXAMPLE OF A TRANS-NATIONAL PROJECT OF THE EUROPEAN NEIGHBOURHOOD PROGRAMME INTERREG III B CADSES

Abstract: This paper concentrates on goals, spatial and content-related range of the Project, as well as the expected Project results.

Key words: trans-national cooperation, Carpathian Development Region, sustainable development, environmental and cultural heritage protection

Mgr Kinga Kuczyńska
Instytut Rozwoju Miast, Kraków
Koordynator PP13 w projekcie *Carpathian Project*